

Kodin taloustieteen ja kuluttajaekonomian suhde

Olin väittänyt virheellisesti, että kodin taloustiede ja kuluttajaekonomia olivat kaksi eri ainetta. Väitteeni olin perustellut sillä, että nimimuutoksen lisäksi opetuksen ja tutkimuksen painopistealat olivat kodin taloustieteessä ja kuluttajaekonomiassa erilaiset. Jälkimmäinen painottuu kulutukseen, kun taas professori Saurio kodin taloustieteen tutkimuskohteita listatessaan tapasi sijoittaa kulutuksen listalla viimeiseksi. Väitteissäni kodin taloustieteen ja kuluttajaekonomian suhteesta olin enemmän tarinankertoja kuin tutkija. Pahoittelen asiantuntijoille eli työn ohjaajalle ja tarkastajille aiheuttamaani järkytystä ja mielipahaa. Kodin taloustieteen modernisointi vuonna 1995 tapahtui tarkastaja Johanna Aution toimiessa vt. kodin taloustieteen professorina (nimi tuolloin Johanna Leskinen).¹ Työn ohjaaja professori Visa Heinonen on kuluttajaekonomian professori.

Tarkastajat ja työn ohjaaja huomauttivat, ettei vuonna 1946 perustettua professuuria ole lakkautettu missään vaiheessa. Vuonna 1995 professuurin toimenkuva vain modernisoitiin sekä nimen että painotusten suhteen. Tosiasia onkin, että professuuri on yhä olemassa. Väitteeni eivät olleet perustuneet virallisten asiakirjojen tarkastamiseen. Olin toistanut ilman kritiikkiä, mitä olin kentällä ihmisiltä kuullut: ”Kodin taloustiedettä ei enää ole.” Kodin taloustiedettä ei enää opeteta.” ”Kotitaloustieteitä ei enää opeteta maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa.” Olin kirjannut virheellisen väitteeni paitsi seminaarissa 11.3.2011 tarkastettuun tutkimustekstiin myös kärjistetyssä muodossa alaviitteeksi Elli Saurion yksityisarkiston luettelon johdantosivulle. Alaviitteeseen olin 3.3.2009 kirjoittanut seuraavat sanat: ”Muutos oli nimimuutosta syvällisempi, sillä opetussisältöjen painotuksia muutettiin asetustasolla”. Koska tarkastajat ja työn ohjaaja eivät huomauttaneet tästä virheestäni, he ovat todennäköisesti jättäneet tutustumatta laatimaani Elli Saurion arkiston luetteloon.

Korjatussa loppuraportissa tarjoan näkemystä, että kodin taloustiede ja kuluttajaekonomia edustavat molemmat vuonna 1946 perustettua tieteenalaa mutta ovat siitä kaksi erilaista lohkoa tai sektoria. Esitän, että kodin taloustiede oli potentiaalisena tehtäväkenttänä ja tutkimuskohteena niin laaja, että viran ainokaisen professuurin haltija joutuu erikoistumaan luodakseen opetukseensa ja tutkimuksiinsa riittävän syvyyden kasvupohjaksi uusille tutkimuksille.

Keisarillisen Aleksanterin-Yliopiston maataloustieteisiin perustettiin 1900-luvun alussa yksi yhteiskuntatieteellinen oppiaine ja yksi luonnontieteellinen oppiaine. Nykyään maataloustieteitä on lukuisasti maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa. Kotitaloustieteet perustettiin Helsingin yliopistoon 1940-luvulla maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan kolmanneksi tiederyhmäksi ja vastaavasti kuin maataloustieteisiin kotitaloustieteisiin perustettiin aluksi yksi yhteiskuntatieteellinen oppiaine (kodin taloustiede) ja yksi luonnontieteellinen oppiaine (ravintokemia). Maataloustieteiden ja kotitaloustieteiden historioiden vastaavuus katkeaa kuitenkin alkuunsa, sillä professuurien lukumäärällä mitaten kodin taloustiede, nykynimeltä kuluttajaekonomia ei ole 65 vuodessa kasvanut lainkaan. Kaiken kukkuraksi kotitaloustieteet eivät muodosta tiedekunnan kolmatta tiederyhmää enää nykyään. Kotitaloustieteitä ei enää ole maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa.

Kodin taloustieteen professuurin perustaminen kustannettiin yhteisistä verovaroista ja perustamiselle oli olemassa eduskunnan hyväksyntä. 65 vuotta on kulunut siitä, kun uusi virka luovutettiin Helsingin yliopiston huostaan. Sanottakoon sitä leiviskäksi. Miten yliopisto on hoitanut tämän nimenomaisen leiviskänsä? Tulevatko veronmaksajien kotitalouden taloustieteeseen kohdistamat toiveet maksimaalisesti sillä täytetyiksi, ettei kodin taloustiedettä ole kuopattu? Jos yliopistojen tärkein yhteiskunnallinen tehtävä on säästää verovaroja, miksi niitä varoja yliopistoille myönnetään?

---

¹ Ei ole tietoa, keskusteltiinko vuonna 1995 rinnakkaisprofessuurin perustamisesta kuluttaja-asioiden tutkimusta varten ennen kuin päädyttiin kodin taloustieteen nimimuutokseen.